نگاه

جایگاه محیط زیست در FATF

دکتر علی جهانی
عضو هیئت علمی دانشکده محیط زیست کرج

● این روزها بحث FATF و همکاری ایران با این سازمان برای خروج نام ایران از لیست سیاه این سازمان بسیار شنیده می‌شود. باید توجه داشت گروه ویژه اقدام مالی یا به اختصار «اف‌ای‌تی‌اف» (FATF) یک سازمان بین دولتی است که در سال ۱۹۸۹ با توجه به سیاست‌های توسعه برای مبارزه با پول‌شویی تأسیس شده است. همچنین از سال ۲۰۰۱ مبارزه با تأمین مالی تروریسم به اهداف عملیاتی این سازمان اضافه شد. در سال ۲۰۱۲ مقابله با جرائم مالی نیز به‌طور گسترده در فهرست مأموریت‌های FATF قرار گرفت. جرائم مالی تعریف‌شده در FATF طیف گسترده‌ای دارد و از تأمین مالی تروریسم و پول‌شویی تا جرائم مالی در حوزه مواد مخدر و... را شامل می‌شود؛ اما جالب است بدانیم جرم زیست‌محیطی یا به‌اصطلاح Environmental Crime نیز یکی از ۲۰ شاخه اصلی جرائم تعریف‌شده در FATF است که اگر ایران نیز درصدد همکاری با این سازمان باشد یا حتی اقدام به ارائه برنامه ملی برای مبارزه با فساد مالی کند، باید به جرائم زیست‌محیطی توجه ویژه‌ای داشته باشد، بنابراین از منظر محیط زیستی هر اقدامی در جهت مبارزه با جرائم مالی از جمله پیوستن به FATF می‌تواند مثبت تلقی شود. جرائم زیست‌محیطی به آن‌دسته از فعالیت‌های انسانی اطلاق می‌شود که به‌طور مستقیم به محیط زیست آسیب می‌زند. امروزه جرائم زیست‌محیطی در کشور و در خارج از کشور (با هدف آسیب‌زدن به محیط زیست ایران) به شکل‌های مختلف انجام می‌شود و منافع و امنیت ملی را تهدید می‌کند؛ ایران سال‌ها با وضع قوانین زیست‌محیطی، اقدامات نظارتی و اعمال قانون خواه یا ناخواه در جهت اهداف مبارزه با جرائم مالی و اهداف سازمان‌هایی نظیر FATF حرکت کرده است. با وجود نظارت همه‌جانبه سازمان حفاظت محیط زیست امکان پایش همه فعالیت‌های مالی غیرقانونی در حوزه محیط زیست به‌ویژه در حوزه بین‌الملل که باعث تشکیل گروه‌های سودجوی بسیاری در دنیا می‌شود میسر نیست و برای جلوگیری از این جرائم به قوانینی کارآمد مشابه با مفاد اشاره‌شده در FATF نیاز است. چه‌بسا از این طریق بسیاری از چالش‌های زیست‌محیطی کشور که از آن سوی مرزها نشئت می‌گیرد حل‌وفصل شود؛ برای مثال منشأ بسیاری از رخدادهای گردوغبار، خارج از کشور بوده و آمایش سرزمین و اصلاح الگوی کاربری اراضی در کشورهای همسایه را طلب می‌کند، درحالی‌که منابع مالی کلانی به‌طور نامشخص چنین چالش‌هایی را هدایت می‌کنند. اقدام در جهت مقابله با جرائم مالی چه در چارچوب مفاد FATF و چه در هر چارچوب دیگری که مجلس شورای اسلامی تصویب کند، منجر به کاهش تخلفات زیست‌محیطی نیز می‌شود.

البته این امر در گرو توجه به تمام ابعاد جرائم مالی به‌ویژه در حوزه محیط زیست در مصوبات آتی مجلس است. مصوباتی که امکان فعالیت و اقدام در جهت مبارزه با جرائم کلان مالی در حوزه محیط زیست ملی و بین‌المللی را برای سازمان حفاظت محیط زیست کشور فراهم کند و از فعالیت سودجویان کلان جلوگیری به عمل آورد. در این راستا برای ارائه برنامه ملی مبارزه با جرائم مالی بهره‌مندی از همکاری مسئولان و متخصصان محیط زیست کشور باید در دستور کار قرار گیرد تا نتیجه حاصله هم در سطح ملی مثمرثمر باشد و هم در سطح بین‌المللی دست ایران را برای نظارت و همکاری‌های بین‌المللی و مبارزه با مافیای بین‌المللی محیط زیست باز کند.

مشکل بی‌هویت‌ها با طرح نمایندگان هم حل نشد

عکس: محمد مهیمنی، مهر

شرق: اگرچه سال‌هاست کسانی بحث دادن کارت هویت به فرزندانی را که از مادر ایرانی و پدر غیرایرانی متولد شده‌اند، پیگیری می‌کنند، اما همچنان درها بسته بوده و گشایشی دراین‌باره رخ نداده است. این موضوع را با رضا شیران‌خراسانی، نماینده مردم مشهد و کلات در دوره دهم مجلس شورای اسلامی، مطرح کردیم. او با همکاری تعدادی دیگر از نمایندگان، طرحی را برای حل این مسئله به مجلس ارائه داده که حتی یک‌فوریت آن نیز به تصویب رسیده است، اما اصل داستان به کجا رسید؟

پیگیری مسئله تابعیت فرزندان مادر ایرانی با شوهران خارجی به کجا رسید؟ معمولا نمایندگان شهرستان‌ها مسائل منطقه خود را دنبال می‌کنند؛ درحالی‌که این مسئله یعنی بحث اصلاح قانون مدنی و رفع مشکلات جامعه در ارتباط با این قانون، یک بحث ملی است. آیا در استان شما این مشکل خیلی مطرح بوده است و مردم مطالباتی را دراین‌باره از شما داشته‌اند؟ راه‌حل شما برای مسئله تابعیت فرزندان متولدشده از مادر ایرانی و پدر غیرایرانی چیست؟

قانون تابعیت در کشور ما از سال ۱۳۱۴ تاکنون دست‌نخورده مانده است. می‌دانید قانون تابعیت از فقه گرفته نشده است؛ در فقه چیزی به نام تابعیت نداریم. تابعیت بعد از تشکیل دولت- ملت‌ها مطرح شد. این قانون در کشور ما باید به‌روز شود. البته یک آسیب جدی نیز در سطح کشور مطرح بود که هنوز هم هست، به‌ویژه در دهه ۶۰ که در کشور ما شرایط انقلاب و جنگ بود و همسایه‌های ما (افغانستان، پاکستان و عراق) نیز همین شرایط را داشتند و از طرفی، ما یک مرزبانی قوی نداشتیم که باعث شد بسیاری از تبعه‌های این کشورها به کشور ما بیایند. این افراد به اولین لایه‌هایی که رسیدند و اتفاقا لایه‌های عمدتا طبقات محروم هم بودند، ازدواج کردند؛ ازدواجی که شرعی بود، اما قانونی نبود. حاصل این ازدواج، فرزندانی است که مادر ایرانی و پدر غیرایرانی دارند. این فرزندان در این کشور زندگی می‌کنند و بی‌هویت هستند. این بی‌هویتی آسیبی بر آسیب‌دیدگی آنها افزوده است؛ یعنی بزه‌دیدگی ثانویه برای آنان به وجود آورده است.

حتی درباره بچه‌هایی که پدر یا مادرشان نامعلوم است نیز بحث بر این است که در شناسنامه‌های آنان هویت پدر و مادری برایشان ایجاد کنند؛ به این دلیل که تا جای پدر و مادرش خالی است، خودش و اطرافیانش متوجه می‌شوند بچه، به‌اصطلاح ما، سرراهی است. البته اینجا با فرزندانی مواجه هستیم که مادر معلومی دارند. ما در قانون ثبت‌احوال هم داشته‌ایم که مادر حتی در زمانی که پدر نامعلوم بوده، توانسته است برای فرزند خود شناسنامه بگیرد. به‌هرحال، این افراد اینک جمعیت درخور توجهی شده‌اند؛ زیرا از آنجا که بی‌هویت هستند، مجبور شده‌اند مانند مادرانشان با افغانستانی‌ها، پاکستانی‌ها و... ازدواج کنند و باز بچه‌هایی به دنیا بیاورند که همین شرایط را دارند. بنابراین، ما بحث تابعیت را جدی پیگیری کردیم. کشور بحرین نیز انتقال نسب (اصل خون) را از طریق مادر به رسمیت شناخته است. قانون مدنی ما که بخش اشخاص آن (جلد دوم) مصوب سال ۱۳۱۳ و ۱۳۱۴ است، به این مسئله پرداخته است. در بند یک ماده ۹۷۶ این قانون، به‌روشنی به رابطه قدرت و جمعیت توجه شده و جمعیت را مؤلفه‌ای از قدرت دانسته است. در بند ۴ همان ماده ۹۷۶ می‌گوید: کسانی که در ایران و از پدر و مادر خارجی متولد شده‌اند، اگر یکی از والدین در ایران متولد شده باشد، ایرانی هستند؛ یعنی بحث این نیست که ما بخواهیم این حق را به او بدهیم، این حق مکتسب است و کسی نمی‌تواند به او بگوید ایرانی نیست.

بحث دیگری که دراین‌باره مطرح است، این است که مواد قانونی احوال شخصیه قانون مدنی افغانستان مانند ماست. از نظر این دو قانون، زن تابع دولت متبوع همسرش است. بنابراین، یک زن ایرانی وقتی با مرد افغانی ازدواج می‌کند، برابر قانون ایران و افغانستان دیگر ایرانی محسوب نمی‌شود و افغانی است. فرزندان حاصل از این ازدواج نیز بر اساس همین بند که از یک پدر و مادر خارجی متولد شده‌اند، باید شناسنامه داشته باشند. به عبارت دیگر، با وجود همین قانون فعلی نیز این مسئله حل می‌شود. در اینجا متأسفانه نگاه اشتباهی به‌لحاظ امنیتی هست که من بارها و بارها درباره آن در کمیسیون صحبت کرده‌ام.

منظور شما از بحث امنیت چیست؟ چون در سال ۱۳۶۷ هم گویا برای مدتی این کار را انجام داده‌اند و هر زن ایرانی وقتی می‌گفته این بچه من است، به او شناسنامه می‌داده‌اند.

این همان بحثی است که گفتیم پدر نامعلوم و مادر معلوم باشد. دراین‌باره معتقدیم باید به بچه شناسنامه بدهیم و جلوی اسم پدر را خط نکشیم. این موضوع خودش بزه‌آوری دارد، اما اینجا کسانی مطرح هستند که در ایران و از یک پدر و مادر خارجی متولد می‌شوند؛ والدینی که یکی از آنها در ایران متولد شده است. من می‌گویم اگر شما قانون را قبول دارید، طبق قانون اساسی و مدنی ما و قانون اساسی و مدنی افغانستان که دراین‌باره مانند هم هستند، به‌محض آنکه خانمی با آقایی ازدواج می‌کند، تابع دولت متبوع مرد می‌شود؛ یعنی از تابعیت دولت خودش خارج می‌شود. بنابراین، خانمی که با یک افغانی ازدواج کرده، تابع دولت افغانستان است و ایرانی نیست و بچه‌ای که به این ترتیب در ایران به دنیا می‌آید، مشمول همین بند ۴ ماده ۹۷۶ می‌شود.

بر این اساس، می‌توان گفت این بچه پس از رسیدن به ۱۸سالگی شامل بند ۴ ماده ۹۷۷ این قانون می‌شود و می‌توانند به او شناسنامه بدهند.

بله باید بدهند. بر اساس همین قانون هم دریافت شناسنامه به آنها تعلق می‌گیرد.

پس نیازی به تغییر قانون مدنی هم نیست؟

نه. قانون مدنی ما به این مسئله توجه کرده و الان اکثر کشورهای دنیا پذیرفته‌اند که رابطه خونی از مادر هم به فرزند می‌رسد. برای مثال، مریم میرزاخانی که فوت کرد، دخترش می‌خواست به ایران بیاید و گفتند که مادرش هم همین را می‌خواسته است. من توییت کردم که چرا او نتواند به ایران بیاید؟

اما این دختر که در ایران به دنیا نیامده است. دراین‌باره نباید قانون مدنی را تغییر داد؟

بله. در بند ۲ ماده ۹۷۶ قانون مدنی نوشته شده هر فرزندی که از پدر ایرانی در هر جای دنیا متولد شود، ایرانی محسوب می‌شود. ما معتقدیم که باید از پدر یا مادر ایرانی باشد، دلیل هم داریم. می‌گوییم اصل خون از مادر هم برمی‌گردد. چرا برنگردد؟ بحث دوتابعیتی‌ها هم کاملا در این مسئله محفوظ است. بچه که به ۱۸ سال رسید، به او اختیار می‌دهیم که خودش انتخاب کند.

در این زمینه شما طرحی را به مجلس ارائه داده‌اید که گویا رئیس کمیسیون قضائی گفته است که آن را مسکوت می‌گذارند تا نظر دولت بیاید. درباره این طرح و روند بررسی آن در مجلس بگویید.

در مجلس چند اتفاق مسکّن‌وار دراین‌باره رخ داده است. طرح ما آمده است تا این مسکّن‌ها را حل کند. مسکّن اول مربوط به سال ۱۳۸۵ است که ماده‌واحده‌ای را در مجلس تصویب کردند؛ مبنی بر اینکه به بچه‌های مادر ایرانی و پدر غیرایرانی متولد در ایران، اگر به ۱۸سالگی رسیده باشند و هنوز یک سال از آن نگذشته باشد، با فرض ترک تابعیت کشور متبوع پدرشان، تابعیت ایرانی داده شود.

این مصوبه در اجرا به این گونه شد که به این بچه‌ها گفتند که باید از کشور پدرشان ترک تابعیت بگیرند. این بچه‌ها همه در ایران هستند و اصلا به افغانستان نرفته‌اند و کشور افغانستان اینها را به رسمیت نمی‌شناسد. افغانستان در زمان به‌دنیاآمدن آنها دیوان اداری کاملی نداشت که تولدشان را ثبت کند؛ چطوری بروند از آنجا ترک تابعیت کنند؟ اما به آنها گفتند بروید روادید افغانستان و تابعیت افغانستان بگیرید؛ بعد از دولت افغانستان نامه بیاورید که از آنجا ترک تابعیت کرده‌اید تا ما در اینجا به شما شناسنامه ایرانی بدهیم. این کار اصلا اجرائی نبود.

گفته می شود ترک تابعیت را باید رئیس‌جمهور افغانستان قبول کند.

بله. دلیل و فلسفه آن هم رابطه مستقیم جمعیت و قدرت است و هنوز هم این رابطه مستقیم وجود دارد. هیچ کشوری دوست ندارد تبعه خودش را از دست بدهد. به همین سبب است که در بند یک ماده ۹۷۶ قانون مدنی ما آمده است که هرکس در ایران است، ایرانی است؛ اما غیرایرانی‌بودنش را ما باید ثابت کنیم؛ یعنی قانون‌گذار نمی‌خواسته است تبعه‌اش را از دست بدهد. از طرف دیگر برای ترک تابعیت از ایران هم خیلی سخت گرفته است.

مطابق قانون ما به همان راحتی که تابعیت اکتسابی می‌دهیم، ترک تابعیت نمی‌دهیم. آن هم در شرایطی که توسعه تکنولوژی، سهل‌شدن ارتباطات و سرعت و راحتی سیستم‌های حمل‌ونقل دنیا را کوچک کرده و زندگی بین‌المللی انسان‌ها را وسعت بخشیده است. شوخی نیست، در سال ۱۰ میلیون نفر برای سفر از کشور خارج می‌شوند! این ۱۰ میلیون نفر پایشان را که از اینجا بیرون می‌گذارند، حقوق بین‌المللی خصوصی شامل حالشان می‌شود. ما نمی‌توانیم با حقوق بین‌الملل خصوصی‌ای که ۸۰ سال پیش تصویب کرده‌ایم، امروزه کاری را پیگیری کنیم و به مشکل برمی‌خوریم. دنیا تغییر کرده است و ما هم باید تغییر را بپذیریم.

از صحبت‌های شما این‌طور می‌فهمم که مسئله فرزندان مادر ایرانی و پدر غیرایرانی نه‌تنها نیاز منطقه‌ای شما بوده؛ بلکه معتقد هستید خلأیی در قانون مدنی‌مان وجود دارد و درصدد هستید این قانون مطابق با تحولات حقوق بین‌الملل در دنیا اصلاح بشود.

بله. دیر یا زود ما باید این کار را بکنیم. اصلا نمی‌شود در مقابل آن ایستادگی کرد؛ چون همان‌طور که گفتم، زندگی بین‌المللی انسان‌ها خیلی وسعت پیدا کرده است. ۱۰ میلیون گردشگر در سال یعنی یک‌هشتم جمعیت ما در سال از کشور خارج می‌شوند. قانون ما باید بتواند این یک‌هشتم جمعیت را کاملا تحت پوشش بگیرد و در زندگی خصوصی بین‌المللی آنها باید اثرگذار باشد. برای همین هم در سال ۱۳۸۹ اصلاحیه‌ای بر آن ماده‌واحده سال ۱۳۸۵ زدند که شورای نگهبان فکر می‌کنم به لحاظ بحث هزینه ایراد گرفت و آن را به مجلس برگرداند. مجلس خیلی علاقه‌مند بود که دولت لایحه بیاورد؛ چون به محض اینکه ما طرحی را ارائه کنیم، همین بحث هزینه مطرح می‌شود و می‌گویند بار مالی دارد. در بحث‌های امنیتی هم من به دوستان امنیتی‌ام گفتم که اگر نگران هستید، بروید غیرعلنی صحبت کنید و مسئله را حل کنید. اشکال ندارد. توجه داشته باشید که در بحث تابعیت اکتسابی در ماده ۹۸۲ قانون مدنی نیز آمده است که اگر یک خارجی تابعیت ایرانی بگیرد، از یک‌سری مشاغل محروم است.

نمی‌تواند رئیس‌جمهور، نماینده مجلس و... باشد یا در کارهای نظامی وارد شود. ما به دوستان امنیتی هم گفتیم که ما می‌توانیم این محدودیت‌ها را شامل این افراد هم بکنیم و دل‌نگران حوزه امنیت هم نباشیم. گرچه من معتقدم که اگر امنیت انسانی را ایجاد کنیم، بقیه امنیت‌ها هم ایجاد می‌شوند. آنجایی‌که ما نتوانسته‌ایم امنیت انسانی را ایجاد کنیم، بقیه امنیت‌های ما نیز دچار مشکل شده‌اند.

درباره سیر تلاش‌ها در این زمینه در سال‌های اخیر بگویید و اینکه در بحث اصلاح قانون مدنی تا کجا پیش رفته‌اید، چقدر با مسئولان صحبت شده، مشکلات چه هستند و مخالفان چه می‌گویند؟

ما پنج، شش ماهی نشستیم و این طرح را آماده کردیم... . ما در هنگام آماده‌سازی این طرح به همه قوانین مرتبط توجه کردیم؛ هم قانون مدنی، هم قانون نظام‌وظیفه، هم قانون ثبت و هم سایر قوانین مرتبط را دیدیم و اصلاح کردیم که اگر یک جا را حل کردیم، یک جای دیگر باقی نمانده باشد.

بعد از آن در مجلس امضا جمع کردم و سپس درخواست یک‌فوریت آن را مطرح کردم. من خودم به‌عنوان نماینده طراحان در صحن سخن گفتم؛ مخالفان هم صحبت کردند؛ و یک فوریت آن تصویب شد. قاعده‌اش آن است که طرح یک‌فوریتی بعد از ۴۵ روز به صحن برگردد؛ اما چنین نشد. از همان اولی که این طرح مطرح شد، همین دوستانی که نگاه‌های مختلف دارند، حضوری و به‌صورت جدی- شوخی گفتند بیخود خودت را درگیر نکن، این اتفاق نمی‌افتد.

منظورتان دوستان امنیتی است؟

عمدتا همین‌ها بودند. از وزارت امور خارجه، وزارت کشور و دوستان وزارت اطلاعات، همین‌ها که مسئول هستند. هنوز هم اینها برداشت درستی از این قضیه ندارند. خب این طرح رفت که طبق معمول کمیسیونش معلوم شود؛ فرستادند کمیسیون مشترک. طرح‌هایی که به کمیسیون مشترک می‌دهند، سابقه مجلس این‌گونه است که این طرح‌ها به نتیجه نخواهند رسید.

ادامه در صفحه ۱۳

تهرانشهر

آلودگی پلاستیکی در هوا

امید بزرگ‌حداد

● اتخاذ راهکارهای مناسب برای مدیریت صحیح تولید و مصرف پلاستیک‌ها اهمیت فراوانی دارد. بسیاری از کشورها در سراسر جهان راهکارهایی از قبیل ممنوعیت فروش کیسه‌های پلاستیکی، پولی‌کردن کیسه‌ها یا درنظر گرفتن مالیات برای فروشگاه‌هایی که کیسه‌های پلاستیکی می‌فروشند، دارند. در این راستا مجازات‌هایی در بعضی حوزه‌های قضائی محلی در آمریکای شمالی، استرالیا و انگلستان اعمال شده است. همچنین آلمان و دانمارک به ترتیب از اوایل سال‌های ۱۹۹۱ و ۱۹۹۴، استفاده از کیسه‌های پلاستیکی را در بیشتر فروشگاه‌های خرده‌فروشی ممنوع کردند. بسیاری از کشورهای آسیایی و آفریقایی نیز مصرف کیسه‌های پلاستیکی را ممنوع کرده‌اند. همچنین کلمبیا قصد دارد استفاده از پلاستیک را تا سال ۲۰۲۰ به میزان ۸۰ درصد کاهش داده و تا سال ۲۰۲۵ به‌طور کامل حذف کند.بازیافت پسماندهای پلاستیکی یکی دیگر از روش‌های مؤثر در کاهش و بازگردانی آنها به چرخه تولید است. در این راستا کشورهایی مانند سوئیس، اتریش، آلمان، هلند، سوئد، دانمارک، لوکزامبورگ، بلژیک و نروژ دفن زباله‌های پلاستیکی را ممنوع کرده‌اند و فقط کمتر از پنج درصد پسماندهای پلاستیکی را دفن می‌کنند و مابقی برای بازیافت و تولید انرژی استفاده می‌شوند. در مقابل چین، اندونزی، فیلیپین، ویتنام و سریلانکا جزء کشورهایی هستند که مدیریت نادرستی درباره پسماندهای پلاستیکی دارند و هر سال حجم وسیعی از پسماندهای پلاستیکی را وارد دریاها می‌کنند.طبق آمارهای موجود، روزانه پنج میلیون تن زباله در سراسر دنیا تولید می‌شود که سهم ایران، روزانه ۴۰ هزار تن و حدود یک درصد تولید کل زباله در دنیا است. از این مقدار تولید روزانه زباله پلاستیکی در ایران حدود ۵۰۰ تن و معادل شش گرم به ازای هر ایرانی در روز است. گفته می‌شود هر شهروند ایرانی روزانه به‌طور متوسط سه کیسه پلاستیکی مصرف می‌کند. سالانه فقط ۹ درصد از پسماندهای پلاستیکی تولیدشده در ایران بازیافت می‌شوند. درحال‌حاضر ایران جزء ۱۰ کشور نخست پرمصرف ظروف پلاستیکی یک‌بارمصرف در جهان است. صنعت بسته‌بندی بزرگ‌ترین مصرف‌کننده پلیمرهای پلاستیکی و کیسه‌های پلاستیکی عمده‌ترین عامل تولید پسماندهای پلاستیکی در ایران هستند. سازمان حفاظت از محیط زیست ایران نیز در حال توسعه مقررات ممنوعیت استفاده از کیسه‌های پلاستیکی در سه سال آینده و کاهش پسماندهای پلاستیکی در ایران است. پلاستیک‌های زیست تخریب‌پذیر یا به عبارتی قابل بازیافت، فناوری جدیدی است که توسط شهرداری تهران در میادین میوه‌وتره‌بار توزیع شده است. اما به دلیل عدم حمایت کافی از تولید این نوع پلاستیک‌ها، تولید آن انبوه نیست و هنوز در رقابت با محصولات پلاستیکی‌ای که پتروشیمی‌ها به‌صورت انبوه تولید می‌کنند، جای خود را باز نکرده‌اند.از طرفی نکته شایان توجه و تأمل اثبات وجود میکروپلاستیک‌ها در گردوغبارهای خیابانی در ایران است که می‌توانند خطرات جدی جدیدی را برای شهروندان در آینده‌ای نه‌چندان دور رقم بزنند. پس اگرچه می‌توان به امید حذف پلاستیک‌ها به‌وسیله سازمان حفاظت از محیط‌زیست یا شهرداری نشست اما تجربه نشان می‌دهد که تا دیر نشده و بحران دیگری گریبان‌گیر ما نشده که برای فرار از آن نیز هیچ چاره‌ای نداریم، بهتر است هر یک از ما در کاهش مصرف کیسه‌های پلاستیکی و نیز جمع‌آوری و حذف این آلاینده‌ها از محیط زیست همت گماریم.

با سپاس از سمانه کربلایی، الهه پورکریمی

جدول ۳۱۵۵ ■ طراح: بیژن گورانی

افقی:

۱- پدربزرگ- ماگنت- گردآمده ۲- پوشش- کشوری نیمه‌کوهستانی در جنوب‌شرقی آسیا- حرف ندا ۳- دختر کوروش هخامنشی- مسافت طی‌شده در واحد زمان- کوهی در جنوب تبریز ۴- گدایی- از سازهای زخمه‌ای- شهری در مازندران ۵- مردانه نیست- ریزترین رگ‌خونی ۶- کوهی در مکه- درس‌ها- نیمکت مبلی ۷- یک‌ششم ملک- از بحور شعر فارسی- از اجزای پیراهن ۸- حرف فاصله- از خوش‌نویسان نامی خط نسخ معاصر که به درجه استادی نائل آمد- بنابراین ۹- از یاران امام حسین(ع)- نام خداوند در دین یهود- زیارت‌کنندگان ۱۰- از شبکه‌های تلویزیونی برون‌مرزی صداوسیما- خجستگی- ابوالبشر ۱۱- مکان‌ها- تشخیص‌دادن ۱۲- هستی و وجود- شهر زعفران- مرمت و تعمیر ۱۳- عظمت- کارگر کشتارگاه- چه غریبانه رفتند از این خانه ۱۴- سخن بی‌پرده- جزیره‌ای در خلیج‌فارس- خانه ساحلی ۱۵- مدفن ناصرخسرو- از قله‌های البرز مرکزی در شمال تهران- افسارگسیخته.

عمودی:

۱- مأمور شکنجه- زمان معین- تحمیلی ۲- از لوازم‌التحریر- تربیت... را چون گردکان بر گنبد است- وسیله‌ای برای برقراری ارتباط تصویری اینترنتی ۳- آویخته‌شده- بازگردانیدن ۴- حیله و نیرنگ- فاقد شهرت- از حروف یونانی ۵- رها- منطقه خوش‌آب‌وهوای تابستانی- دوتا نون ۶- رطوبت- سیاهی‌لشکر سینمایی- کتابی تالیف شیخ مرتضی انصاری ۷- نخ تابیده- موجود زنده‌ای که برای زندگی نیازمند اکسیژن است- از سازها ۸- موضوع- بی‌خردی- فرود آینده ۹- سوره ششم قرآن- نمناکی- اسبابی در ژیمناستیک ۱۰- رهاشده به حال خود- شیطان- از مصالح ساختمانی ۱۱- من و شما- از رسته‌های نظامی- از مرکبات ۱۲- زنگ گردن چهارپا- صباغ- مأمور تشریفات صفوی ۱۳- وقت و موقع- امتیاز ضربه‌های کنترل‌شده دست کاراته کا ۱۴- کلیسای قدیمی اصفهان- پرنده هدایت‌پذیر از راه دور- کرم خونخوار ۱۵- عیدی- غذای تزریقی- سردار.

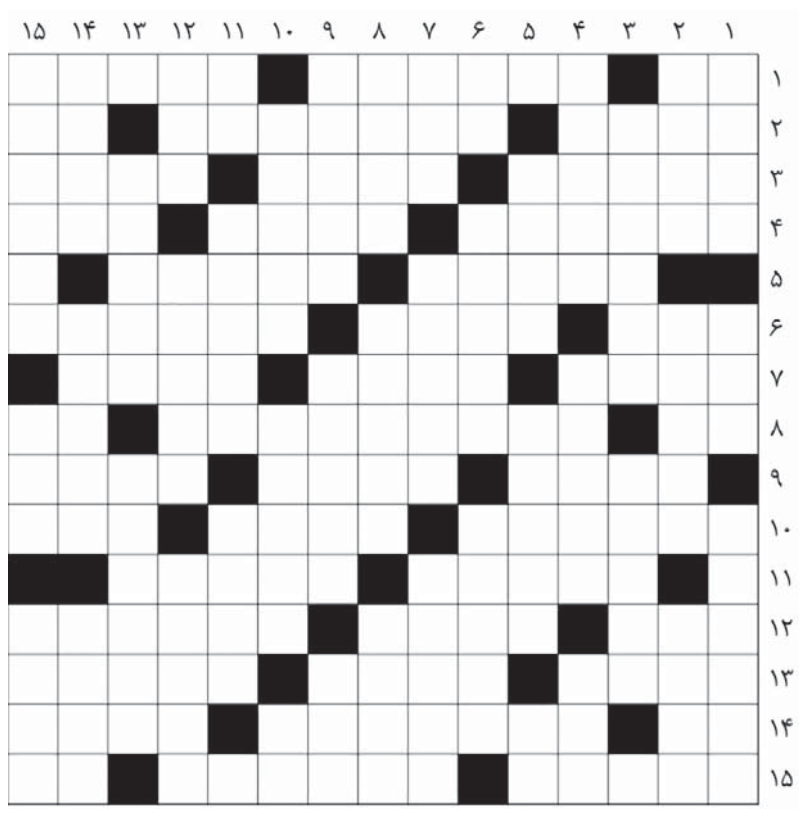

سودوکو سخت ۲۱۵۱

زمان پیشنهادی: ۴۰ دقیقه

قانون‌های حل جدول سودوکو:

۱- در هر سطر و ستون باید اعداد یک تا ۹ نوشته شود. بدیهی است که هیچ عددی نباید تکرار شود.

۲- در هر مربع ۳×۳ اعداد یک تا ۹ باید نوشته شود و در نتیجه هیچ عددی نباید تکرار شود.

		۲			۳			۶
	۹	۵		۲			۴	۷
۷	۲		۴		۱			
			۲	۵	۸			
			۳		۷		۲	۸
۶	۷			۱		۵	۳	
۵			۷			۹		

سودوکو ساده ۲۱۵۱

زمان پیشنهادی: ۲۰ دقیقه

سودوکو

سودوکو Sudoku یک واژه ترکیبی ژاپنی به معنای عددهای بی‌تکرار است و امروزه به جدولی از اعداد گفته می‌شود که به عنوان یک سرگرمی رایج در نشریات کشورهای مختلف به چاپ می‌رسد.

۶				۷	۵			۹
	۳		۴		۸	۷		
	۷		۶	۳		۴	۲	
۱	۹		۳		۷			
۳								۴
			۸		۶		۱	۳
	۸	۱		۶	۹		۴	
		۶	۷		۳		۵	
۲			۱	۸				۷

حل سودوکو سخت

۷	۳	۱	۸	۴	۶	۹	۲	۵
۹	۴	۵	۷	۳	۲	۶	۸	۱
۲	۶	۸	۹	۱	۵	۷	۳	۴
۱	۷	۳	۶	۵	۸	۲	۴	۹
۴	۲	۶	۱	۹	۳	۵	۷	۸
۵	۸	۹	۲	۷	۴	۱	۶	۳
۳	۱	۴	۵	۲	۷	۸	۹	۶
۸	۹	۷	۴	۶	۱	۳	۵	۲
۶	۵	۲	۳	۸	۹	۴	۱	۷

حل سودوکو ۲۱۵۰

۷	۹	۱	۳	۵	۶	۸	۲	۴
۵	۴	۸	۷	۲	۱	۳	۹	۶
۶	۳	۲	۴	۹	۸	۵	۱	۷
۱	۶	۳	۹	۴	۵	۲	۷	۸
۸	۵	۹	۱	۷	۲	۶	۴	۳
۲	۷	۴	۸	۶	۳	۹	۵	۱
۴	۱	۶	۵	۳	۹	۷	۸	۲
۹	۲	۷	۶	۸	۴	۱	۳	۵
۳	۸	۵	۲	۱	۷	۴	۶	۹
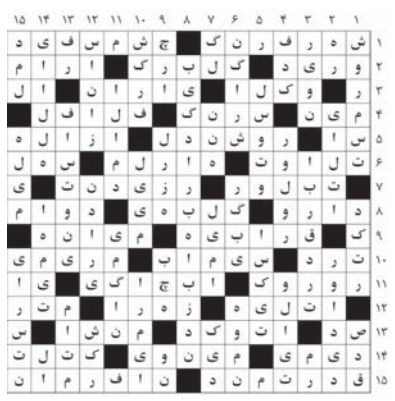
جدول ۳۱۵۴